

REMISSVAR

2022-11-14

Dnr: BO 2022–0190

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
ku.md@regeringskansliet.se

Betänkandet (SOU 2022:28 Vår demokrati – värd att värna varje dag)

(dnr Ku2022/01317)

Inledning

Barnombudsmannen yttrar sig över betänkandet ”Vår demokrati – värd att värna varje dag”, volym 1, SOU 2022:28 med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) som sedan den 1 januari 2020 är lag i Sverige.

Barnombudsmannen avgränsar sitt yttrande till vissa övergripande synpunkter samt till förslaget om att förtydliga skolans demokratiuppdrag som Barnombudsmannen bedömer som särskilt relevant utifrån ett barnrättsperspektiv.

Övergripande synpunkter

I propositionen till inkorporering av barnkonventionen tydliggörs att lagstiftaren ska beakta och synliggöra konventionen genom att i förarbeten göra en tydlig koppling till rättigheterna i konventionen.¹ Att kopplingar görs till artiklar i barnkonventionen är ett viktigt led i implementeringen av konventionen eftersom rättstillämparen i stor utsträckning söker stöd i förarbeten. I propositionen betonas också (med en hänvisning till vad som uttrycks i strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige, proposition 2009/10:232) att det är viktigt att hela lagstiftningskedjan, från direktiv till beslut i riksdagen, präglas av ett barnrättsperspektiv. Det är viktigt, anges det, att barnets rättigheter uppmärksammas och fångas upp på ett tidigt stadium i lagstiftningsprocessen i de fall där det kan vara av relevans. Kommittéväsendet har en central funktion när det gäller att föra in kunskap och olika perspektiv i det politiska systemet och att ta fram underlag för regeringens beslut inom olika områden. Om barnets rättigheter beaktas redan på utredningsstadiet och synliggörs i betänkanden, kan det bidra till att fördjupa diskussionen om de framlagda förslagen och ge ett bättre underlag inför det efterföljande lagstiftningsarbetet.²

Barnombudsmannen saknar i betänkandet bedömningar av på vilket sätt barnets rättigheter enligt barnkonventionen påverkas av kommitténs förslag och bedömningar. Barnombudsmannen saknar till exempel uppgifter om och i så fall hur barnets bästa i enlighet med artikel 3 i konventionen har bedömts. Andra

¹ Proposition 2017/18:186, Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter, s. 74

² Prop. 2017/18:186, s. 95.

bestämmelser i barnkonventionen som kan aktualiseras i sammanhanget är till exempel artikel 2 (skydd mot diskriminering), artikel 12 (åsiktsfrihet, delaktighet och rätten att bli hörd), artikel 13 (yttrande- och informationsfrihet), artikel 14 (tanke-, samvets- och religionsfrihet) och artiklarna 28–29 (rätt till utbildning och utbildningens syfte).

I betänkandet nämns visserligen barnkonventionen på några ställen i tabell 2 i bilaga 2 som innehåller aktörernas beskrivningar av arbetet med sina åtaganden. Barnombudsmannen vill understryka att en tydligare koppling till barnkonventionens rättigheter hade behövt göras. Detta kan även öka förslagets trovärdighet och kvalitet samt minska risken för obefogad kritik mot förslagen.

Synpunkter på enskilda förslag

Barnombudsmannen ser övergripande positivt på kommitténs förslag. Barnombudsmannen vill i sammanhanget lyfta fram följande.

7.3 Förtydliga skolans demokratiuppdrag

Kommittén rekommenderar att Skolverket får i uppdrag att förtydliga skolans demokratiuppdrag. I uppdraget bör ingå, enligt skrivningar i betänkandet, att förtydliga hur skollagens och läroplanernas skrivningar om demokrati kan konkretiseras och tillämpas av huvudmän, skolledare och skolpersonal. Barnombudsmannen välkomnar rekommendationen men vill i enlighet med vad som har berörts inledningsvis i remissvaret lyfta att barns rättigheter enligt barnkonventionen också bör ingå i det underlag som kommittén beskriver.

Barnombudsmannen ser vidare positivt på att det gedigna kunskapsmaterial om demokrati för användning i skolan som arbetats fram tas till vara även i fortsättningen och samlas på en gemensam plattform. Barnombudsmannen utvecklade och stärkte under åren 2020–2021 demokratiperspektivet på webbplatsen Mina rättigheter som en del i det arbetet och instämmer i att det är viktigt att relevant information når ut till skolorna. I ett sådant sammanhang kan en gemensam plattform vara av stort värde. För att skapa en gemensam plattform med relevant innehåll vill Barnombudsmannen framhålla vikten av att skolornas behov klarläggs, att kunskapsmaterialet anpassas till behovet och att barn involveras i det arbetet.

Föredragande i ärendet har varit juristen Camilla Rönnberg. I den slutliga handläggningen av ärenden har biträdande avdelningschef Tove Björnheden deltagit.

Elisabeth Dahlin
Barnombudsman